National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 06.11.1931, page 2

אמר עזמות

כל מה דעביד רחמנא לטב עביד ואין להתיאש מן הפורעניות!

הנה, למשל, הצרה ההדשה שבאה עלינו בשבוע זה, שביתת הנהגים בארץ וכל התלאות והפגעים הבאים לנו בעקבה גילו לפנינו אמצעי חבור והובלה חדשים לבקרים, שלא שערו אבותינו, כגון: המכונית מספר 11, טקסי־המורים, טקסי־גמלים, טקסי סוסים ופרדים, אפנים למיניהם, ענלות־צב ומעשי מרכבה, ואחרון חביב — „טרומבילים" מפירי־שביתה מופתיים.

ולמען האמת ההיסתורית והמדעית עלי להודיע כי „המכונית מספר 11" אינה אמצאה חדשה, לא של אשר ארליך ולא של הממציא השני אדיסון (אגב שאלו: למה לא כבד רוטנברג את זכר הממציא העולמי הגדול ב ר ג ע של הושך עברי בארצנו כמו שעשו בכל העולם הנאור?) בקיצור, במספר 11 השתמשו עוד אבות־אבותינו בלכתם במדבר ורב בני־דודנו משתמשים בה עד היום הזה, ואף אנו כלנו משתמשים בה עכשיו בנערינו ובזקנינו, ביהודינו ובגויינו, בעל כרחנו ושלא לטובתנו. מספר 11, הן זוהי תלוכה בשתי רגלינו במחילת כבודנו...

ו„טקסי־המורים" כיצד?

בשעות קבועות, כנהוג אצל המכוניות לפנים, בלומר לפני השביתה, עוברת בכל יום בעירנו בר־הוב יפו שיירה גדולה של „טקסי־המורים" מצבועים וגוונים שונים, כמו המכוניות להבדיל לפי משרדיהן השונים, חמור־טקסי גדול המכונה „אוטובוס" חמור־טקסי קטן במקום „פורד" או „שבדולט" ולכל טקסי־חמור נהג אמתי הרוכב עליו. לזנב החמור קשור שלט־הרשיון עם מספר בהלכה והשלמה ' Ta מודפסת בשלש הלשונות (ולא בהממשלה האומרת להנהיג לשנה הבאה שלטים בשתי שפות הוץ מענברית...). הנהג אוחז בשתי ידיו את ה„הנה" כלומר את אזני החמור, שביניהן קשורה צפצפה אמתית של מכונית, שקולה הולך בשער יפו עד מחנה־יהודה. ובעברם על יד השוטרים הם מצפצפים לא עליהם אלא באזניהם ומבקשים „דרך", והשוטר נתבע ונותן ברצינות נמורה. לפני כל משרד ומשרד של המכוניות עומדת השיירה והנהגים עומדים בשורה ומבקשים נוסעים: „פי רוכאב לחיפה? לגיגין? לטאלוזה ולסמבול? האט יאללאה!" (היש נוסעים לכל המקומות האלה?).

ובעברם בתהלוכה ברחוב בקול המולה, קול תרועה בצפצפה, הם צועקים ומכריזים: א יאפאן שיללין א יאפא!" (ליפו! בשילינג ליפו!), ממש כמו שנהגו בני־דודנו במכוניות הצבוריות הזולות..

* * *

ומעשה ביהודי פקח אחד בעירנו, שקנה כמה שקי קטה בזול ומכר אותם מובלים לחנות בריוח הגון (כלומר ב ל ת י הגון), ושכר מכונית מופתית, כלומר ממפירי השביתה—עברה גוררת עברה —להוביל את סחורתו לקוניו היהודים.

כשהגיעה מכונית המשא (המשא בלי מרכאות!) ע"י בית פיינגולד (הבית הקצוני) נשמע פתאום קול יריה: „טראך!" והנה קפץ הנהג הערבי מעל דוכנו כאילו נשכו נחש וראה כי יש „בונשוד" (בקבוק בעברית) בגלגל הקדמי משמאל. הפשיל וז„שופר" את שרוליו, הוציא את כל כלי אומנותו והתחיל מתקן את הנקב, נפח ונפח בצמיג עד שנפחה נשמתו כמעט. ועוד טרם הספיק לגמר את עבודתו, נגש אחד השובתים מאחוריו אל הגלגל האחורי מימין, עשה מה שעשה, והנה „בקבוק" חדש וגדול מחברו. הלך הנהג ותקן את הגלגל השני, ועד שהוא עסוק בנפיחת הצמיג הזה, נשמעה נפיחה בגלגל המתוקן (כלומר המקולקל), וכן נעשו בגלגלים נקבים נקבים חלולים חלולים, והנהג ערך בהם תקונים, תקון הצות־היום ותקון אחה"צ, משעה 8 בבקר עד שעה שלש וחצי, וכך ארכה לו הדרך ביום שבתון מבית פיינגולד עד בית קפה „וינה", מהלך שתים שלש מאות צעדים...

משל למה הדבר דומה?—לאותה הרכבת המהירה שלנו, שיצאה ביום שלישי זה מחיפה בשעה א ח ת ו ח צ י ומת"א בשעה 4,20 אחה"צ והגיעה ב"ה לירושלים בשעה 9 פחות המשה רגעים ב ד י ו ק—לא פחות ולא יותר מ־8 שעות מחיפה וחמש שעות בערך מת"א לירושלים עיה"ק! ומתחנת הרכבת נסעו על המורים, שחכו בשורה במקום המיועד למכוניות...

ובין הנוסעים ברכבת זו היה סוחר אנגלי מבירות, שיצא משם ביום השלישי בבקר לרגלי מסחרו בפלשתינה (א"י), ונסע עד חיפה במשך שלש שעות. כשהגיע לארצנו הברוכה מצא הפתעה נעימה—סטרייק בלע"ז, ובאין ברירה ישב במשך 4 שעות לרכבת ההולכת לירושלים ונמשכה נסיעתו בשמנה שעות רצופות על הספסלים הרכים שבמחלקה השלישית.

בתחנת ביתר עמדה הרכבת רק ש ל ש ת ר ב ע י שעה כדי לנוח, כנראה, מעמל הדרך במעלה ההרים. האנגלי עמד והביט פעם על שעונו ופעם על השלט הקבוע על התחנה. פנה לאחד הנוסעים ושאל מה פרושה של Bittir. זו הכתובה על הטבלא וענו לו כי זה שם התחנה.

It is bitter indeed (אמנם מר הוא), העיר האנגלי במרירות.

לסוף פקעה סבלנותו של האנגלי, נגש אל הקטר ושאל: „מתי נזוז?" וענה לו הנהג בתורכית: „איסטים יוק!" (אין קיטור), כי הנהג הוא במקרה תורכי והאנגלי שלא במקרה אינו יודע ערבית. וכדי לנחמו הסביר לו הנהג־התורכי בלשונו כי שלחו תיליפון לירושלים להביא מכונה אחרת „מאקינא גיליזיק, אינשאללאה!" (המכונה תבוא, אי"ה!).

ממש כמן בימי התורכים, שאליהם מתגעגעים כ"כ שכנינו מפירי השביתה המופתיים בעירנו!...

והקרבנות הראשונים של השביתה הם לא הממשלה ולא האנגלים אף לא הצבור כי אם השוטרים הממנים על הדרכים לתת „דרך" למכוניות.

ביום הרביעי לפנות ערב בשובי מעבודתי לתלפיות במספר 11 שלי, עברתי על יד השוטר הרחוב „ממילא", וראיתי שהוא עומד תחת ה„שמשיה" שלו בלא שמש ובלא תנועה וכולו רועד.

— מה לך?—אמרתי לו—היש לך קדחת?

— לא, יא כאוואגיה!—ענה לי המסכן—אני „באדראן" (קר לי) מחוסר תנועה... כשיש „טרומבילים" אני עוגשה התעמלות בידי הנה והנה (הוא מראה את התנועה בידיו) ומתחמם, ועכשיו אין „חרקה" ואין כלום!

— והלא יש מכוניות של האנגלים?—שאלתי אותו.

— אלה—הוא עונה לי—אינם מבקשים דרך, ובשאני מראה להם ימינה הם הולכים שמאלה וכן להיפך!..

והברו שעל יד הרכבת קבל חופשה והסיר אותו ממשמרתו בשעה 5 במקום שעה 8 בערב, לא כ"כ מפני חומר־עבודה כמו מחשש פן יקפא מקור...

ובכ"ז אין רע בלי טוב, המאושר והשמח בחלקו עכשיו הוא השוטר שע"י הדאר, העומד לו לבטח על כסא התינוקות שלו ואינו חושש למכוניות ולא לאופנעים שמא יתפכו אותו ממרום שבתו, והשנית יש לו „בארוד" לימינו הסוגר את הדרך. (אגב, שמעתי כי בקרוב יסירו את מגדל השעון הדמאי ויהרסו את הכיפות הלבנות, ולא יהיה זכר למעשה סטורם ופרוי'ירוזלם שלו בעירנו)...

* * *

ובאמת, איני יודע מה כל התרדה הזאת בענין השביתה?

לדידי אני וגם לדידי כלכם, הרי זה יותר טוב. איני יודע באמת מה יש למהר כאן וריצה זו במכוניות על שום מה? העסקים המצויינים המחכים לנו בעירנו? או שמא נאחר—כמו שאמר לי בעל בית הדרשת ומכונית פרטית בעירנו — ל א לשלם את השטרות שעבר זמן פרעונם מכבר או לחתם על שטרות אחרים במקומם? בעל החוב יוכל להכות עד שנבוא ברגל, הוא חכה עד כה, יחכה עוד מעט... לאיזה שדים ורוחות נחוצות לנו המכוניות? מי הביא לנו את הצרה הזאת? אלפים שנה הלך מוסטפח אחרי החמור והגיע סו"ם למקומו, ועכשיו שבאו בני עשרת השבטים והביאו את ה„טרומבילים" הרי נתרגלו אפילו ה„פלחיות" לנסוע עד ליפתא ובית־לחם...

לא, באמת, למה לנו לרוץ במכוניות אל העיר?—האם להחליף את הלירות היורדות שאין לנו?

* * *

צפה פלומר הזקן וחזה מראש, שעתידים בני הארץ לעשות שביתת מכוניות בארצנו, מה עשה? חלק וסלל כבישים ותקן דרכים מוזפתים (כנראה, כ מ ל למצבנו!), ופזר עליהם ממון קורח, והכשירם לתנועת אפנים. ובשבילנו בעלי „מספר 11" טקסי־חמורים, טקסי־גמלים וכו' תקן בשולי הדרכים שבילים רכים ונוחים לרגלי אדם ובהמה...

ולא לחנם אמרו חז"ל: „הרומאים תקנו דרכים בא"י לעצמם ובנו גשרים לעצמם", ורהומאים דהאידנא תקנו אף הם דרכים וגשרים בארצנו רק בשבילם, שהרי בימי השביתה הם נוסעים במכוניות והאופנים ו„חיות הקודש" שלהם ברעש גדול מתנשאים באוטומובילים ואפילו האסירים לובשי בגדי מלכות נוסעים לעבודתם במכוניות ואנו „הולכים ברגל במחילת־כבודנו"...

ואין לך אדם ואפילו בעל־עגלה, שאין לו שעת.

העגלונים שלנו הוציאו שלדי־סוסים ועגלות מבתי הנכאות שלהם, א ו ר ו ו ת בלע"ז, וכל הדרכים הומות מהולכי על שתים ועל ארבע, אופנים ועגלות וקרונות, בקיצור—עיר בירתנו נהפכה כלה ל פ ר ו ב י נ צ י ה, לימי תורכיה במחדורה חדשה...

* * *

ואתמול בבקר בלכתי בדרך בלוית שנים מפקידי הרשות מבני־דודנו ואחד המנהיגים שלהם, נכנסנו בדברי שיחה, כמובן, על ה„אידראב" (השביתה).

שאלתי מאת העסקן הערבי מהי דעתו על הממשלה אם תוהר או תעמד בתקפה, והסברתי לו כי יש לה דרא־דממונא, הפסד של 1000 לירות ליום ממס־הבנזין ועוד כמה אלפים ממס־העשור של הדגן שלא יצמח מפני שהחמורים וחסוסים של הפלחים נהפכו ל„טקסים" ומתחרים עם המכוניות וכשאין זורעים אין קוצרים.

צחק הערבי ואמר:

— שו—ו—ו? מי יכול לממשלת אינגליז זו? לא המהומות בהודו וגנדי ומליוניו, לא המאורעות של „תרפ"ט" בארצנו ואף לא ההיכלים שנשרפו בקפריסין והדמים שנשפכו במצרים—כל אלה לא יוכלו להשפיע עליהם. ממשלה, שהוציאה שבעה מיליונים לירות „מ ש מ ש־ל ש מ ש (מעת־לעת)—הוא מוסיף בפתוס—תתפעל מאיזה הפסד קטן של אלף או עשרת אלפים לירות? „דולה היא —דולה", ממשלה היא ממשלה, וסופה של השביתה להכשל!....

* * *

וה„מסמר" שבכל הדבר הזה הם ה מ ס מ ר י ם, שנתיקרו בעיר מחמת שהגנרל דאנ'אני והקולונל בורוחובסקי—כן אומרים—הזמינו כמה קנטרים מסמרים קטנים וגדולים לתקע במכוניות מפירות־השביתה המופתיים והבלתי־מופתיים ולעשות בהם „חזוק, חזוק ונתחזוק".

וכנגד מסמרים אלה לא תועיל, כנראה, לא האבקה הידועה שהמציאו כנגד ה„פונקטשור" ולא אבקת רובל ולא אבק רבית ואף לא אבק לשון־הרע של עזמות.